

ІСТОРИОГРАФІЧНІ ТА БІБЛІОГРАФІЧНІ УЗАГАЛЬНЕННЯ НАУКОВОЇ СПАДЩИНИ І. ФРАНКА В ДОСЛІДЖЕННЯХ СУЧАСНИХ ВІТЧИЗНЯНИХ ВЧЕНИХ: ЕТНОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

У статті розглядається питання вивчення сучасними вітчизняними вченими етнологічної наукової спадщини І. Франка шляхом аналізу історіографічних та бібліографічних праць, що торкаються поставленої проблеми.

Ключові слова: Іван Франко, етнологія, етнографія, фольклористика, історіографія, бібліографія, Наукове товариство імені Шевченка у Львові.

Етнологічні наукові здобутки І. Франка до останнього часу переважно залишалися поза увагою вчених. Навіть після заснування М. Возняком окремого наукового напрямку під назвою «франкознавство» в середині 1920-х років вказана проблематика залишалася другорядною та не такою важливою в оцінці творчої спадщини І. Франка у порівнянні з його досягненнями як письменника, поета, публіциста, перекладача, громадського та політичного діяча.

У подальшому напрацювання радянських вчених відкрили новий етап в справі аналізу стану вивчення наукової спадщини І. Франка¹. Загалом для бібліографічних та історіографічних оглядів літератури про великого українського вченого та письменника радянського періоду дослідження його творчості характерна тенденційність, в основі якої лежала марксистсько-ленінська методологія. Акцент робився на політичних переконаннях І. Франка, що подавалися через призму боротьби з українськими «буржуазними націоналістами».

Після здобуття Україною незалежності колишні радянські дослідники отримали можливість вільно висловлювати свої погляди, що призвело до кардинальної зміни підходів в оцінці наукової спадщини І. Франка, особливо в аспекті висвітлення наукової розробки проблеми етнологічних здобутків вченого. Так, відсутність ідеологічних обмежень дозволила М. Морозу видати окрему збірку зарубіжної бібліографії про І. Франка, в якій були вміщені праці колишніх «буржуазних націоналістів»².

М. Гнатюк у статті з проблем періодизації українського франкознавства слушно наголосив на тому, що ця галузь гуманітарного знання включає також і етнографічні аспекти творчості вченого, які потребують систематизації. А це питання актуалізується в свою чергу необхідністю позбутися догм радянської науки³. Ми повністю погоджуємося з думкою В.Гнатюка та наголошуємо на необхідності історіографічного дослідження проблеми етнологічних наукових здобутків І. Франка, що сприятиме систематизації наукового знання про великого українського вченого.

М. Бутрин, аналізуючи всі наявні на середину 1990-х років бібліографічні праці про І. Франка, прийшов до висновку, що всі вони (а це близько 250 видань) не відповідають цілям і завданням сучасного франкознавства і тому нагальною залишається потреба створення капітального, повного бібліографічного покажчика науково-допоміжного виду про життя і творчість І. Франка⁴.

У цілому ж, як помітно з огляду матеріалів конференції присвяченої 140-річчю від дня народження І. Франка⁵, проблема бібліографічних та історіографічних узагальнень творчої спадщини вченого потребує невідкладного вирішення. Вона, з одного боку, є наслідком колишніх тенденційних підходів до вивчення творчості І. Франка переважно як письменника, а з іншого, зумовлена великою кількістю шанувальників його таланту, які створили великий пласт літератури, що потребує системного та копіткого підходу до її аналізу.

З кінця 1990-х рр. популярною стає тема історіографічного дослідження постаті І. Франка на сторінках періодики⁶, а також проблема висвітлення творчих здобутків вченого через призму

поглядів людей, які були з ним особисто знайомі⁷. На особливу увагу в даному контексті заслуговують дослідження, що торкаються висвітлення етнологічної діяльності І. Франка в Етнографічній комісії Наукового товариства імені Шевченка у Львові (далі – НТШ, Товариство)⁸. Такий підхід до аналізу наукових здобутків І. Франка є цінним з точки зору з'ясування впливу особистісних стосунків вченого з тогочасними діячами науки, політики та мистецтва й їх впливу на формування образу І. Франка в історіографії.

Окремим видом історіографічних досліджень, що безпосередньо пов'язані з етнологічними дослідженнями І. Франка в НТШ, є рецензії на праці, які торкаються етнографічних студій вченого. Відразу потрібно наголосити, що подібних праць небагато і з'являтися вони починають порівняно недавно, коли розпочалася розробка даної проблеми в радянській історіографії. У цілому ж, окрім невеликої кількості подібних рецензій на праці, які прямо або опосередковано торкаються етнологічних досліджень І. Франка в НТШ, що у свою чергу об'єктивно обумовлено недостатньою розробкою даної проблеми в історіографії, можна стверджувати, що ці рецензії не дають загальної картини висвітлення в літературі проблеми наукової діяльності І. Франка як етнографа в Товаристві та подають лише фрагментарні відомості з вказаного питання. У сучасних рецензіях на праці, що торкаються етнографічно-фольклористичної діяльності І. Франка в НТШ також немає комплексності⁹, так само як і в аналізі окремих заміток про вченого (зокрема, некрологів)¹⁰.

На сьогодні до бібліографічного вивчення творчої спадщини І. Франка та критичної літератури з даної тематики долучилася нова когорта вчених (О. Башун, Ф. Дисак, Л. Каневська та ін.)¹¹, які порушують низку проблем, що потребують вирішення. У першу чергу це стосується створення синтетичного бібліографічного покажчика, що представляв би рецепцію творчості І. Франка як в Україні так і за її межами. Як зазначає Л. Каневська, «... така праця слугуватиме надійним маяком у безберегому морі франкознавчих публікацій, незамінним «джерелом джерел» для поглиблення як дальших компаративістичних досліджень творчості І. Франка ... стане підставою для ґрунтовних монографічних досліджень»¹². Підтримуючи погляди Л. Каневської, ми вважаємо за доцільне (враховуючи великий масив критичної літератури про вченого) розділити бібліографію праць про І. Франка за окремими напрямками, де б оцінка його етнологічних здобутків стала складовою частиною рецепції вченого як члена НТШ, в рамках діяльності якого переважно і проходили його етнографічні студії.

Особливе місце серед історіографічно-бібліографічних досліджень про І. Франка на сучасному етапі займають праці, що містять елементи історіографічних узагальнень висвітлення його творчості, які подаються в контексті оцінки критичної літератури про вченого¹³. На думку Є. Нахліка, перспективним напрямком міждисциплінарних франкознавчих досліджень (які в тому числі знаходяться і на стику етнографії та фольклористики з іншими науками) є «... розвиток психології з франкознавчим ухилом, щоб крізь призму найновіших здобутків вітчизняної та світової психологічної науки заново осмислити життєвий і творчий шлях письменника»¹⁴. Ми вважаємо, що переосмислювати з позицій сучасної етнологічної науки потрібно й етнографічні дослідження І. Франка, які він здійснював у рамках НТШ. Подібні дослідження творчості вченого мають бути побудовані з урахуванням тогочасних шкіл і напрямків в етнологічній науці та об'єктивних обставин життя і творчості вченого.

Велику роботу з вивчення наукової спадщини вченого проводить на сьогодні Інститут Івана Франка НАН України, де молода когорта вчених продовжує традиції минулого покоління дослідників. Зокрема, О. Луцишин у співавторстві з нині покійним О. Морозом видала бібліографічний покажчик, основну частину якого складає опис критичних праць (рецензій, досліджень, статей) про І. Франка, які в радянський період були заборонені з ідеологічних міркувань¹⁵. Інститутом схвалено до друку та готується до виходу наступна праця дослідниці «Сучасне франкознавство (1988–2005)», яку також розпочав впорядковувати М. Мороз. Таким чином, спадкоємність традицій та наполеглива робота сучасних дослідників критичної літератури про вченого, що супроводжується складанням бібліографічних довідників, дозволяє систематизувати всі наявні праці з даної проблеми та виділити серед них ті, що стосуються висвітлення етнологічних студій І. Франка.

Але найбільш цінними для нашого дослідження є історіографічні праці, що торкаються наукових здобутків І. Франка як етнолога. Це можуть бути як збірки праць, що відображають

висвітлення діяльності вченого та письменника в певний хронологічний період певного регіону, так і сучасні історіографічні дослідження. До першого типу праць можна віднести збірку матеріалів, присвячену відображенню постаті І. Франка у західноукраїнській критиці 1920–1930-х років, які теоретично узагальнені та супроводжені вступною статтею¹⁶.

Окремим видом історіографічних праць, які з'явилися останнім часом та безпосередньо пов'язані з оцінкою етнологічних студій І. Франка в НТШ, є краєзнавчі дослідження В. Галика¹⁷ та О. Дутчак¹⁸. Аналізуючи історіографічне опрацювання теми «Галицьке Підгір'я у громадсько-політичній та науковій діяльності Івана Франка», В. Галик прийшов до висновку, що «...українська наука має певні здобутки у дослідженні громадсько-політичної діяльності, історико-краєзнавчих та етнографічно-фольклорних праць І. Франка, які присвячені Галицькому Підгір'ю, але однак недостатньо проаналізовано їх з джерельно-критичної точки зору»¹⁹. У свою чергу О. Дутчак наголосила на тому, що «...сьогодні назріла потреба підсумувати надбання науковців різних напрямів, подати так званий історіографічний зріз стану дослідження організаційно-мандрівницької та краєзнавчої діяльності Івана Франка, а також виокремити проблеми, які не знайшли належного висвітлення на сторінках наукових праць»²⁰. Таким чином, відповідний попередній аналіз історіографічної бази краєзнавчих та етнографічно-фольклористичних досліджень І. Франка дозволяє виділити окремі історіографічні школи та напрями характерні для висвітлення даної проблеми в літературі разом з обґрунтуванням необхідності подальшої роботи у цьому напрямку та виділенням перспективних тем для наукових пошуків.

Враховуючи той факт, що краєзнавча наука є комплексною дисципліною та охоплює низку етнологічних проблем на регіональному рівні, то виділення саме етнографічного аспекту наукових пошуків І. Франка в НТШ, на нашу думку, узгоджується з поглядами краєзнавців, які долучилися до проблеми історіографічного вивчення наукової спадщини великого українського вченого. Більше того, така постановка проблеми значно розширює та збагачує предметне поле франкознавства як гуманітарної дисципліни, а також сприяє формуванню наукового бачення становлення української етнології як науки та внеску в її розвиток окремих її представників. Це пояснюється тим, що історіографічне дослідження етнологічної діяльності І. Франка в Товаристві, з одного боку, не обмежується окремим регіональним краєзнавчим аспектом, а з іншого, дозволяє комплексно оцінити не лише етнологічний науковий спадок вченого, але й простежити всі перипетії становлення та розвитку наукового знання з вказаної проблеми.

На сьогодні немає також і дисертаційних історіографічних досліджень безпосередньо присвячених етнографічно-фольклористичній діяльності І. Франка, тим більше в аспекті його співпраці з НТШ. Опосередковано наближеною до теми може бути дисертація вже згаданого нами В. Галика²¹, спрямована на історіографічне дослідження краєзнавчого аспекту наукових пошуків вченого. Окремі історіографічні узагальнення матеріалу можна знайти у вступних та у відповідних розділах дисертаційних досліджень, які прямо чи опосередковано торкаються етнографічних досліджень І. Франка в НТШ. Так, ще в 50-х рр. ХХ ст. розпочалася розробка дисертаційних тем, що торкалися наукової діяльності І. Франка як етнографа та фольклориста, до яких долучилися відомі в подальшому дослідники творчості вченого як О. Дей²², М. Нечитайлюк²³, М. Ломова²⁴, а подальшому – М. Мороз²⁵, Т. Руда²⁶ та ін. Відповідно окремі результати досліджень цих вчених, що були видані у вигляді монографій, у тій чи іншій мірі містили історіографічні огляди літератури, але з однією суттєвою вадою, яку ми вже згадували – відсутністю праць вчених, які кваліфікувалися як вороги радянської влади²⁷.

Подібний підхід до аналізу історіографічних узагальнень, що лише частково охоплюють етнологічні дослідження І. Франка, можна простежити і при огляді сучасних дисертаційних досліджень та відповідних монографій, що покладені у їх основу. Це, зокрема, дисертації А. Франка²⁸, А. Вовчака²⁹, В. Скоморовського³⁰, М. Василенка³¹, О. Дутчак³² та ін. Водночас, потрібно враховувати те, що на сьогодні дисертаційні дослідження, що стосуються постаті І. Франка, захищаються за різними науковими напрямками (історія, філологія, соціологія та ін.), як наслідок і аналіз історіографічної бази в них відрізняється відповідно до завдань кожної науки.

Таким чином, огляд історіографічно-бібліографічної літератури, що стосується наукової спадщини І. Франка говорить про те, що на сьогодні немає системного узагальнення критичної літератури про вченого, де була б розглянута етнографічно-фольклористична складова його наукової діяльності. Наявність же великої кількості бібліографічних оглядів літератури про

вченого, які є неповними або сформованими за окремими напрямками (зарубіжна, радянська і т. п.), лише ускладнює виокремлення даного аспекту висвітлення наукових здобутків І. Франка в літературі.

Можна стверджувати, що на сьогодні зустрічаються фрагментарні спроби висвітлити окремі сторінки вивчення наукової спадщини І. Франка шляхом аналізу наукового доробку з франкознавства деяких дослідників (М. Возняка, Р. Заклинського та ін.)³³, але вони не мають системного характеру. На особливу увагу в даному контексті заслуговують замітки, в яких згадуються визначні заслуги у галузі франкознавства цілої плеяди львівських вчених – Р. Кирчіва³⁴, О. Сапеляк³⁵, О. Франко³⁶ та ін., але їхній науковий доробок неузагальнений та несистематизований в рамках поставленої нами проблеми.

На сьогодні робляться спроби історіографічних досліджень, що лише опосередковано торкаються етнографічних зацікавлень І. Франка. Піднімаються такі проблеми як історіографічне дослідження зв'язків вченого з національною хоровою культурою³⁷, у той час як відсутнє дослідження, яке б зображувало погляди вчених на етнологічну складову праць І. Франка. На нашу думку, це є суттєвою прогалиною в науковому знанні про вченого, оскільки саме етнологічні наукові пошуки І. Франка не лише багато в чому визначили його наукові погляди, але сформували світоглядні засади його творчої та громадсько-політичної діяльності.

Разом з тим у сучасній історіографічній науці намітилися і певні позитивні зрушення, що стосуються формування проблем, які потребують наукового аналізу разом з оцінкою сучасного стану історіографічного дослідження наукових здобутків І. Франка. На особливу увагу в даному контексті заслуговує стаття В. Масненка³⁸, в якій автор виділив як окремий напрям дослідження науково-дослідної діяльності І. Франка його пошуки в царині етнології. Оцінюючи І. Франка як історичну постать в сучасній українській історіографії, В. Масненко наголошує на двох основних моделях його осмислення, а саме: національній (домінуючій на сьогодні в українській науці) та постмодерній (позанаціональній). Автор зазначає, що на сьогодні активно опрацьовуються нові раніше не досліджувані аспекти й сюжети життя і творчості І. Франка, які до останнього часу були табуйовані чи закриті для дослідників, а також починають застосовуватися нові «...методологічні підходи, які пропонують мультиідентифікаційний погляд на його особу на тлі тогочасного суспільства»³⁹.

Отже, аналіз історіографічних узагальнень періоду незалежності України, пов'язаних із вивченням етнологічної спадщини І. Франка, не відповідає потребам сучасної науки, оскільки відсутність комплексного підходу до вирішення поставленого завдання не дозволяє крок за кроком простежити, як відбувалося накопичення знань з даної проблеми, виявити їх специфіку та вказати на те, які фактори вплинули на цей процес. Сучасні наукові пошуки вчених лише побіжно торкаються поставленої нами проблеми, що не дозволяє сформулювати загальне бачення вузьких місць та перспектив для подальшої розробки питання етнологічної діяльності І. Франка в НТШ. Найближче до даної проблеми підійшли вчені, що займаються історіографічними узагальненнями висвітлення краєзнавчих досліджень І. Франка. Разом з тим, сучасний стан розвитку етнологічної науки вимагає комплексного і системного історіографічного дослідження етнологічного наукового доробку І. Франка, що має забезпечити високий рівень теоретичного опрацювання проблем становлення та розвитку української етнології.

¹ Мороз О., Дей О. До питання про вивчення наукової спадщини Івана Франка // Іван Франко: статті і матеріали. Львів, держ. ун-т. – Харків. – Збірник 3. – 1951–1952. – 1952. – С. 185–208.

² Зарубіжне франкознавство: бібліогр. покажчик / упоряд. М. Мороз; відповід. ред. Ф. Погребенник; НАН України, Інститут літератури ім. Т. Шевченка. Львівське відділення. – Львів, 1997. – 102 с.

³ Гнатюк М. І. Періодизація українського франкознавства // Іван Франко – письменник, мислитель, громадянин: матеріали Міжнар. конф., присв. 140-річчю від дня народження Івана Франка (Львів, 25–27 вересня 1996 р.). – Львів, 1998. – С. 32.

⁴ Бутрин М. Бібліографічна франкіана // Іван Франко – письменник, мислитель, громадянин: Матеріали Міжнар. наук. конф. (Львів, 25–27 вересня 1996 р.). – Львів, 1998. – С. 144.

⁵ Мельничук Б. «Є така країна Франкіана...» // Іван Франко – письменник, мислитель, громадянин: матеріали Міжнар. конф., присв. 140-річчю від дня нар. Івана Франка (Львів, 25–27 вересня 1996 р.).

– Львів, 1998. – С. 105–111; Мельник Я. Проблеми створення наукової біографії Івана Франка // Там само. – С. 51–57; Вальо М. Марія Деркач – дослідниця архіву Івана Франка // Там само. – С. 617–632; Денисюк І. О. Франкознавство: здобутки, втрати, перспективи // Там само. – С. 12–18; Канчалаба О. З маловідомої Франкіани // Там само. – С. 95–97.

⁶ Кошель Г. І. Іван Франко на сторінках німецької періодики в кінці ХІХ – на початку ХХ століття // Львівська держ. акад. ветеринарної медицини ім. С. З. Ґжицького. Науковий вісник. – Львів, 1999. – Вип. 3. – Ч. 2. – С. 13–15; Ідзьо В. Іван Франко на шпальтах часописів українців Росії та Польщі у ХХ ст. – Львів, 2006. – 55 с.; Кость С. Іван Франко у газеті «Kurjer Lwowski» // Вісник Львівського університету. Серія: Журналістика. – Вип. 31. – Львів, 2007. – С. 74–78; Каневська Л. Іван Франко на сторінках часопису «Slavia orientalis» (1952–2007) // Донецький вісник Наукового товариства ім. Шевченка: наукове видання. – Донецьк, 2009. – Т. 27: Літературознавство. – С. 60–74.

⁷ Кирчів Р. Творчість Івана Франка в критиці Григорія Цеглинського // Тернопільський держ. пед. ун-т ім. В. Гнатюка. Наукові записки. Серія літературознавство. – Тернопіль, 1999. – Вип. 4. – С. 153–161; Франкіана Василя Сімовича / упоряд., передм. та прим. М. Білоус, З. Терлак. – Львів, 2005. – 234 с.; Семенюк М. Іван Франко у дзеркалі творчості Гната Хоткевича // Вісник Львівського університету ім. Івана Франка. Серія мистецтвознавство. – Вип. 6. – Львів, 2006. – С. 191–198; Гирич І. Іван Франко на сторінках щоденника Михайла Грушевського 1904–1910 рр. // Неопалима купина: літературно-художній та історичний щомісячний журнал. – К., 2007. – № 1/2. – С. 124–144; Бурдега О. І. Франко в оцінці С. Єфремова (на матеріалі праці «Співець боротьби і контрастів») // Українське літературознавство. – Львів, 2008. – Вип. 70. – С. 211–220; Тебешевська О. Великий Каменярь у рецепції Зеновії Франко // Літопис Бойківщини: журнал, присвячений дослідям історії, культури і побуту бойківського племені. – Дрогобич, 2012. – Ч. 2/83 (94). – С. 87–98.

⁸ Іванова О. Фольклористична діяльність І. Франка в науковому баченні М. Сумцова // Літературознавчі студії. – Вип. 2. – К., 2002. – С. 128–131.

⁹ Гнатюк М. Рецензія на працю Б. Якимовича Іван Франко – видавець: книгознавчі та джерелознавчі аспекти. – Львів, 2006. – 691 с. // Вісник Львівського університету ім. Івана Франка: збірник наукових праць. Серія книгознавство. – Вип. 2. – Львів, 2007. – С. 252–253.

¹⁰ Ільницька Л. До історії одного некрологу Івана Франка // Іван Франко – письменник, мислитель, громадянин: матеріали Міжнар. конф., присв. 140-річчю від дня нар. Івана Франка (Львів, 25–27 вересня 1996 р.). – Львів, 1998. – С. 90–94.

¹¹ Башун О. Бібліографічне забезпечення франкознавства // Донецький вісник Наукового товариства ім. Шевченка: наукове видання / Наукове товариство ім. Шевченка. – Донецьк, 2007. – Т. 17: Літературознавство. – С. 246–256; Дисак Ф. Бібліографічний покажчик літературних, наукових, публіцистичних творів Івана Франка в журналі «Зоря» // Вісник Львівського університету ім. Івана Франка: збірник наукових праць. Серія журналістика. – Вип. 31. – Львів, 2007. – С. 66–73; Каневська Л. Бібліографія зарубіжного франкознавства: сучасний стан і перспективи опрацювання // Вісник Львівського університету ім. Івана Франка: збірник наукових праць. Серія філологічна. – Вип. 51. – Львів, 2010. – С. 114–121.

¹² Каневська Л. Бібліографія зарубіжного франкознавства: сучасний стан і перспективи опрацювання // Вісник Львівського університету ім. Івана Франка: збірник наукових праць. Серія філологічна. – Вип. 51. – Львів, 2010. – С. 119.

¹³ Грицков'яні Я. Польське франкознавство. Деякі підсумки і перспективи розвитку // ІV Міжнародний конгрес українців, Одеса 26–29 серп. 1999. – К., 2000. – Кн.1. – С. 479–483; Денисюк І. О. Літературознавчі та фольклористичні праці: у 3 т., 4 кн. – Львів, 2005. – Т. 2: Франкознавчі дослідження. – Львів, 2005. – 527 с.; Легкий М. З останнього десятиліття франкознавства // Слово і час: науково-теоретичний журнал. – К., 2008. – № 10 (574). – С. 21–30; Нахлік Є. Сучасний стан франкознавчих досліджень і проблема створення інституту Івана Франка НАН України // Слово і час: науково-теоретичний журнал. – К., 2011. – № 8 (608). – С. 38–48.

¹⁴ Нахлік Є. Сучасний стан франкознавчих досліджень і проблема створення інституту Івана Франка НАН України // Слово і час: науково-теоретичний журнал. – К., 2011. – № 8 (608). – С. 46.

¹⁵ Луцишин О. Б. Заборонене франкознавство (1885–1988): Матеріали до бібліографії критичної літератури про Івана Франка (публікації, вилучені з наукового обігу в Радянській Україні 1930–1980-х років): бібліографічний покажчик. – Львів, 2006. – 215 с.

¹⁶ Ільницький М. Біля джерел наукового франкознавства: (Іван Франко в рецепції західноукраїнської критики 20–30-х рр.) // Парадигма: збірник наукових праць / НАН України, Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича. – Львів, 2008. – Вип. 3. – С. 21–30; Іван Франко у критиці: західноукраїнська рецепція 20–30-х років ХХ ст. [упоряд. і авт. вступ. сл. М. Ільницький]. – Львів, 2010. – 430 с.

- ¹⁷ Галик В. Галицьке Підгір'я у громадсько-політичній та науковій діяльності Івана Франка (історіографія проблеми) // Наукові записки. – Дрогобич, 2009. – Вип. 24: Проблеми гуманітарних наук. Історія. – С.158–177.
- ¹⁸ Дутчак О. Українська історіографія про краєзнавчу діяльність Івана Франка // Вісник Прикарпатського університету. Історія. – Вип. 16. – Івано-Франківськ, 2009. – С. 153–162.
- ¹⁹ Галик В. Галицьке Підгір'я у громадсько-політичній та науковій діяльності Івана Франка (історіографія проблеми) // Наукові записки. – Дрогобич, 2009. – Вип. 24: Проблеми гуманітарних наук. Історія. – С. 170.
- ²⁰ Дутчак О. Українська історіографія про краєзнавчу діяльність Івана Франка // Вісник Прикарпатського університету. Історія. Вип. 16. – Івано-Франківськ, 2009. – С. 153.
- ²¹ Галик В. М. Галицьке Підгір'я в громадсько-політичній та науковій діяльності Івана Франка.: Автореф. дис. ... канд. іст. наук. – Івано-Франківськ, 2009. – 20 с.
- ²² Дей О. Значение народного творчества в формировании критического реализма Ивана Франко.: Автореф. дис. ... канд. филол. наук. – К., 1950. – 16 с.
- ²³ Нечиталюк М. Ф. Драматургія Івана Франка і народна творчість.: Дис. ...канд. філол. наук. – Львів, 1951. – 288 арк.
- ²⁴ Ломова М. Т. Діяльність І. Я. Франка як етнографа.: Дис. канд іст. наук. – Львів, 1955. – 265 арк.
- ²⁵ Мороз М. О. Питання бібліографії і атрибуції творів Івана Франка.: Дис. ... канд. філол. наук. – Львів, 1962. – 229 арк.
- ²⁶ Рудая Т. П. Иван Франко – исследователь славянского фольклора.: Автореф. дисс. ... канд. филол. наук. – К., 1971. – 28 с.
- ²⁷ Ломова М. Т. Етнографічна діяльність І. Франка. – К., 1957. – 120 с.; Возняк М. С. З життя і творчості Івана Франка. – К., 1955. – 340 с.; Руда Т. П. Иван Франко – дослідник слов'янського фольклору. – К., 1974. – 155 с.; Дей О. Иван Франко: Життя і діяльність. – К., 1981. – 355 с. та ін.
- ²⁸ Франко А. Науково-організаційна і видавнича діяльність Івана Яковича Франка у науковому товаристві ім. Т. Г. Шевченка.: Автореф. дис. ... канд. іст. наук. – К., 1995. – 16 с.
- ²⁹ Вовчак А. С. Українська фольклористика у німецькомовних джерелах кінця ХІХ – початку ХХ ст.: Автореф. дис. ... канд. філол. наук. – Львів, 2001. – 20 с.
- ³⁰ Скоморовський В. Б. Історико-краєзнавчі погляди Івана Франка.: Автореф. дис. ... канд. іст. наук. – Івано-Франківськ, 2006. – 20 с.
- ³¹ Василенко М. Г. Редакторська та видавнича діяльність Івана Франка.: Автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій. – К., 2008. – 19 с.
- ³² Дутчак О. І. Сучасна українська історіографія краєзнавчого руху в Галичині 30-х рр. ХІХ – 30-х рр. ХХ ст.: Автореф. дис. ... канд. іст. наук. – Львів, 2011. – 19 с.
- ³³ Трегуб М. Ростислав Заклинський і його франкознавчі праці // Франкознавчі студії / Ред. кол. Є. Пшеничний (голов. ред.), А. Войтюк, В. Винницький та ін. – Дрогобич, 2002. – Вип. ІІ. – С. 301–307; Пшеничний Є. Біля витоків Франкознавства // Там само. – С. 308–312.
- ³⁴ Білоус В. Окрилений легендою (До портрета вченого) // Народознавчі зошити. – 2010. – № 1–2. – С. 59–64; Чернопиский М. Учений з почуттям сумління і порядності // Там само. – С. 38–40; Дмитренко М. Роман Кирчів як дослідник історії фольклористики (До 80-річчя від дня народження) // Там само. – С. 47–50; Глушко М. Роман Кирчів – невтомний член НТШ в Україні // Там само. – С. 27–37; Кузьменко О. Фольклористичний доробок Романа Кирчіва у ХХІ ст. // Там само. – С. 9–22; Пилипчук С. «Не щадячи ні трудів, ані поту...»: франкознавчі студії Романа Кирчіва // Там само. – С. 41–46; Вальо М. Призабута славістична карта наукової діяльності Романа Кирчіва // Там само. – С. 51–54.
- ³⁵ Кирчів Р. Дорога в науку // Народознавчі зошити. – 2010. – № 5–6. – С. 509–510.
- ³⁶ Макачук С. До 70-річчя Оксани Омелянівни Франко // Народознавчі зошити. – 2010. – № 5–6. – С. 784–785.
- ³⁷ Фрайт О. Иван Франко у зв'язках із національною хоровою культурою (до історіографії проблеми) // Франко і музика: матеріали наук.-практ. конф., присвяч. 150-річчю від дня народження Івана Франка / ред.-упоряд. П. Гушоватий [та ін.]. – Дрогобич, 2006. – С. 58–65.
- ³⁸ Масненко В. Иван Франко як історична постать у сучасній українській історіографії (огляд ювілейних видань) // Франківські читання: зб. статей / голова ред. кол. В. Т. Поліщук; Черкаський національний ун-т ім. Богдана Хмельницького. – Черкаси, 2007. – С. 154–158.
- ³⁹ Там само. – С. 157.